

NORAD INFORMERER

Lager bøker på indianerspråk

Norske Pinsemenigheters Ytre Misjon (PYM) har drevet utviklingsprosjekter blant guarani-indianere i Paraguay i over 20 år. I Paso Cadena-området startet det med lese-, skrive- og regneopplæring. Med årene ble det bygget skoler som senere ble utvidet til et større prosjekt med støtte fra NORAD

På begynnelsen av 1990-tallet dukket tanken opp om å lage lærebøker for indianerne på deres eget språk. Et språk majoritetsbefolkningen mestisene arvet fra sine indianske mødre, men som kulturelt og lingvistisk nå lå langt fra det indianske opphavet. (Mestiser er etterkommere av både hvite europeiske innvandrere og indianer.)

Nye ting holdt på å skje i skolesystemet i Paraguay på 90-tallet. Staten forberedte 9-årig skole. For første gang var det vedtatt morsmålsundervisning på guaraní fra skolestart – på mestisguaraní og med mestiskultur. Men komiteen for tospråklig undervisning hadde ”glenet” at landet hadde enda flere og mer autentiske former for guaraní, som bygget på kulturer som var mye eldre enn deres egen. Og det var mestisenes, ikke indianernes versjon, av indianernes kultur og historie som ble formidlet

Den første oppgaven i prosjektet var derfor å fange opp det som skjedde i det nasjonale skolesystemet som nevnt ovenfor, og å kartlegge hvilke behov indianerne selv hadde. Målet var at indianerne selv, som spesialister på egen kultur, skulle gjøre mest mulig av innsamlingsarbeidet i felten: Opptak på kassett, nedskrivning på kladd og kontroll av stoffet med fortelleren selv. For indianerne med sin muntlige tradisjon var det ikke naturlig å konsentrere seg om ett tema. Alle ble oppmuntret til å bruke ord som var gått av bruk, eller ikke var brukt av de unge lenger. De ble oppfordret til å fortelle om «gamle dager». Både menn og kvinner ble invitert til arbeidet, slik at begge fikk komme fram med sine tanker og erfaringer.

Den lokale forankringen i prosjektet skal være sikret ved at guaranílærerskolen, ved det språklig fakultetet, FALEVI. (= Fakultet for levende språk) er valgt som samarbeidspartner for prosjektet. Første etappe av prosjektet er ferdig med to bøker og en kassett, som er en presentasjon av stoff fra Paso Cadena-området. Etter det kommer stoff fra andre områder og med andre fortellere. Bøkene skal brukes i grunnskolen.

Dette er et arbeid ingen har gjort før i Paraguay. Prosjektet har fått positiv oppmerksomhet i andre relevante miljøer, inkludert utdanningsmyndighetene. Andre indianergrupper har vist interesse for å utvide aktivitetene til å inkludere deres kultur. Prosjektet kan bli en del av en bevisstgjøringsprosess om verdien av egen kultur og eget språk, og kan gi en mulighet for å bevare urgammal kunnskap og eget språk for kommende generasjoner. Og det kan være med å skape respekt for en kultur som har overlevd 500 års undertrykking.

NORAD har støttet tiltaket siden 1996 og for år 2000 er det bevilget NOK 466.000,-. I 1996 ble det foretatt en gjennomgang av indianerprosjektet, med deltakelse av erfarne sosialantropologer. Antropologene påpekte enkelte svakheter i forhold til blant annet mottakerfokus og eierskap. Dette er senere forsøkt justert for å imøtekomme de anbefalingene som ble gitt.

En ny statistikk viser for øvrig at 60 prosent av barna i Paraguay ikke fullfører grunntidning. De som først faller ut, er jentene. Minst utdanning av alle får indianerjentene.

Artikkelen er produsert av NORADs avdeling for sivilt samfunn.

Kontaktperson: Janne Knutrud